

Ն Ի Կ Ո Լ . Ա Ղ Բ Ա Լ Ե Ա Ն

1873 - 1947

Դառն կսկիծով լսեցինք մաթր յայտնի բանասէր Ն. Աղբալեանի: «Միոն», ազգային այս սուգին մէջ կը մասնաւորէ իր վիշտը հանդէպ անգուգական երբեմնի իր աշխատակցին: — Որպէս պատմաբան, գրական քննադատ, բանասէր, դասախօս եւ հոեւոր, բացառիկ տեղ մը ունէր ժեր մեծերուն մէջ: Իր մահը, ինչպէս քսինք, աղէտ մըն է, վասնզի Աղբալեանը կը մեզի առանց լիովին տուած ըլլալու ինչ որ կարող էր տալ:

Ն. Աղբալեան ծնած էր Թիֆլիս 1873-ին: Իր երկրորդական ուսումը առաւ Նախ Դէորգեան ճեմարանի՝ ապա Ներսէսեան վարժարանի մէջ: Յետոյ կը մեկնի Բեթրոկրատ, հետեւելու համար համալսարանական դասընթացքներու: Միեւնոյն ատեն քաջածայն եւ տեղեակ եկեղեցական երաժշտութեան, դպրագետի պաշտօն կը վարէ Բեթրոկրատի հայոց եկեղեցիին մէջ: Երկու տարի վերջ կ'անցնի Փարիզ եւ ժամանակ մը կը հետեւի Սորպոնի դասընթացքներուն:

Դրական իր գործունէութիւնը կը սկսի 1897-ին, երբ Մուրմ ամսագրին մէջ կը հրատարակէ իր գրական քննադատութիւնները Ա. Իսահակեանի եւ ժամանակակից գրական դէմքերու շուրջ:

Կովկասի մէջ կ'աշխատակցի Մուրմ, Մօսկ եւ Հարիզոն թերթերու: Կը հրատարակէ գրական պարբերաթերթ մը՝ Նոր Հոսանք, որ կը շարունակուի մինչեւ 1914:

Վարած է ուսուցչական եւ տեսչական պաշտօններ, Կովկասի, Պարսկաստանի, Եգիպտոսի եւ Պէլլուսի մէջ: Եղած է յայտնի յեղափոխական եւ բերած իր լայն մասնակցութիւնը մեր ընկերային եւ հասարակական գործունէութեան: Վարած է Նոյնպէս Կրթական Նախարարի պաշտօնը—Դաշնակցական կառավարութեան շրջանին՝ 1928էն սկսեալ Պէլլուսի մէջ Լ. Շանթի հետ կը հիմնէ Հայ Ճեմարանը, որուն գլխաւոր մշակներէն մին էր մինչեւ իր մահը: Աղբալեան որպէս հմուտ բանասէր, քաղցրախօս հոեւոր, տաղանդաշատ քննադատ եւ վաստակաւոր ուսուցիչ, արժանի է բովանդակ հայ ժողովուրդի յարգանքին: Իր մահով հայ գալուստը կը կորսնցնէ իր մեծարժէք մշակներէն մէկը:

Իր մատենագրական դասախօսութիւնները, «Բանասէրի Յուշագիրը» եւ «Պատմութիւն հայ գրականութեան» ուսումնասիրութիւնները, դժբախտաբար կէս մնացած ճեմարաններ են, որոնց ամբողջացումը շատ բան պիտի արժէր մեր գրականութեան:

Ն. Աղբալեանին չտրուեցան պայմաններ իր իրական տաղանդէն մեր սպասումը պակսող. կ'ըսենք ահիկա պարսաւէ աւելի՝ հիացմանը մէջէն իր արժանիքին:

«Միոն», որտազգած վիշտով կ'արձանագրէ գրական մեծ մշակին եւ իր երբեմնի սիրելի աշխատակցին մահը:

Օրհնէնք ԽՀ հանգիստ իր հոգիին: